

Nader onderzoek vleermuizen,
huismussen en gierzwaluwen
ter plaatse van:


**Meester P.J. Troelstrawei e.o.
te Grou**

projectnummer

190922



TITELBLAD

RAPPORT	
Type onderzoek	Nader onderzoek vlermuizen, huismussen en gierzwaluwen
Locatie onderzoek	Meester P.J. Troelstrawei e.o. te Grou
Projectnummer	190922
Versie rapportage	1.0
Auteur	M. Vos
Controle en vrijgave	J. Kamps
Paraaf vrijgave	
Datum	13 december 2019
OPDRACHTGEVER	
Naam	Van Wijnen Vastgoedbeheer Noord B.V.
Contactpersoon	Dhr. R. R. van der Werff
Adres	Wetterwille 31, 8447 GB Heerenveen

UITGEVOERD DOOR



info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Kantoor Zuidwolde
 Industrierweg 20
 7921 JP Zuidwolde
 Tel: 0528 373 982

Kantoor Appingedam
 Opwierderweg 160
 9902 RH Appingedam
 Tel: 0596 633 355

Kantoor Almere
 Transistorstraat 91-34
 1322 CL Almere
 036 82 00 397

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vlermuizen, huismussen en gierzwaluwen dat is uitgevoerd ter plaatse van Meester P.J. Troelstrawei e.o. te Grou, in opdracht van Van Wijnen Vastgoedbeheer Noord B.V.. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien:

- de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is
- de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken
- het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1.	INLEIDING.....	4
1.1	Aanleiding en doelstelling	4
1.2	Kwaliteitsborging	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	ONDERZOEKSLOCATIE.....	6
2.1	Beschrijving onderzoekslocatie	6
2.2	Werkzaamheden	9
3.	ONDERZOEKSOPZET.....	10
3.1	Vleermuizen	10
3.2	Huismussen	10
3.3	Gierzwaluw	11
4.	RESULTATEN.....	12
4.1	Vleermuis	12
4.1.1	Verblijfplaatsen	12
4.1.2	Foerageergebied.....	13
4.1.3	Vliegroutes.....	13
4.2	Huismus	13
4.3	Gierzwaluw	14
4.4	Overige waarnemingen	16
5.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
5.1	Functie van het plangebied per soort(groep).....	17
5.1.1	Vleermuizen.....	17
5.1.2	Huismussen	17
5.1.3	Gierzwaluwen	17
5.1.4	Spreeuw.....	17
5.2	Vervolgstappen	18
5.2.1	Ontheffing.....	18
5.2.2	Mitigerende maatregelen.....	18
5.2.3	Zorgplicht.....	19
5.3	Samenvatting	19
5.4	Verantwoording	20
	LITERATUURLIJST.....	21
BIJLAGEN		
1	Nadere informatie wetgeving	

1. INLEIDING

In opdracht van Van Wijnen Vastgoedbeheer Noord B.V. is door Eco Reest BV een nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen ter plaatse van Meester P.J. Troelstrawei e.o. te Grou.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek, en de wijze van kwaliteitsborging.

1.1 Aanleiding en doelstelling

Vanwege het beoogde project is een quickscan uitgevoerd door Eco Reest ter plaatse van Meester P.J. Troelstrawei e.o. te Grou (rapportnummer 190083, 20 maart 2019). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen. Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten van één of meerdere soorten op de locatie bevinden is nader onderzoek uitgevoerd. Tevens is bepaald of de locatie leefgebied vormt voor een van de genoemde soorten.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

- Er wordt vastgesteld of en hoe panden binnen het onderzoeksgebied worden gebruikt door vleermuizen, huismussen of gierzwaluwen. Bij aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen wordt tevens de functie (kraam- zomer- of paarverblijfplaats) van de verblijfplaatsen bepaald. Daarnaast wordt vastgesteld of er essentiële vliegroutes en / of essentiële foeragegebieden aanwezig zijn.
- Er wordt bepaald of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

1.2 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:



Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties, sloopbegeleiding, bouwkundige opnames en energieprestatie advies.



Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Naast kwaliteit is onafhankelijkheid van groot belang om onze opdrachtgever van dienst te zijn met het beste advies voor zijn vraagstuk.

Wij merken dan ook op dat er geen functionele relatie bestaat tussen opdrachtgever en Eco Reest, hetgeen betekent dat het advies van Eco Reest onafhankelijk is van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Conform de eisen uit onze ethische code houdt Eco Reest alle gegevens geheim, waarvan wij kennisnemen als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden, behoudens in geval van wettelijke verplichtingen.

In het titelblad is de kwaliteitscontrole van deze rapportage weergegeven.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en maakt gebruik van een overkoepelende ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse soorten (ontheffing FF/75A/2014/061, geldig tot 16 maart 2020).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoekslocatie besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Besloten wordt met hoofdstuk 5; de conclusies en advies voor eventueel benodigde vervolgstappen voor het project.

2. ONDERZOEKSLOCATIE

In dit hoofdstuk is de onderzoekslocatie beschreven en weergegeven.

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het onderzoeksterrein is gelegen in de bebouwde kom van Grou en bestaat uit woningen aan de volgende adressen:

- Friesmastrjitte 1 tot en met 9
- Lynbaenstrjitte 1 en 2-0004 tot en met 2-0008
- Friesmastrjitte 2-0009 tot en met 2-0014
- Meester P.J. Troelstrawei 2-0015 tot en met 2-0035 en 5 t/m 15
- Nij Dijkstra 2-0001 tot en met 2-0003
- Jogchum Nieuwenhuisstrjitte 18 tot en met 36

Deze woningen bestaan uit lage rijtjeswoningen (Nij Dijkstra, Friesmastrjitte, Lynbaenstrjitte), tweelaags galerijflats (Meester P.J. Troelstrawei), en twee-onder-een-kap woningen (Jogchum Nieuwenhuisstrjitte).

In de nabije omgeving is veel groen aanwezig, bestaande uit struikgewas, heggen, verschillende boomsoorten en tuinen. Er zijn geen watervoerende elementen binnen de onderzoekslocatie aanwezig. Ten behoeve van de renovatie worden er geen bestaande landschapselementen verwijderd.

In onderstaande figuur 2.1 is de onderzoekslocatie aangegeven.



Figuur 2.1. Plangebied (rood omlijnd, bron achtergrondkaart: ArcGIS).

In figuur 2.2 tot en met 2.5 zijn overzicht foto's opgenomen van de onderzoekslocatie.



Figuur 2.2. Nij Dijkstraatje 2-1 t/m 2-3 (van rechts naar links).



Figuur 2.3. Meester P.J. Troelstrawei 2-9 t/m 2-14 (van rechts naar links).



Figuur 2.4. Jogchum Nieuwenhuisstrjitte 18 t/m 36 (van links naar rechts).



Figuur 2.5. Friesmastrjitte 6-9 (van links naar rechts).

2.2 Werkzaamheden

De opdrachtgever is voornemens om de huidige woningen te slopen en vervolgens nieuwbouw te realiseren.

De werkzaamheden zijn onderdeel van een wijkvernieuwing in vijf fasen. De onderzochte woningen bevinden zich grotendeels in fase 4 en 5. De werkzaamheden in deze fasen zijn gepland in 2022. Een uitzondering zijn de twee blokken aan Friesmastrjitte 1 tot en met 9. Deze vallen onder fase 3 en worden in 2020 gesloopt.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2017). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van vier bezoeken. Hiervan zijn twee rondes uitgevoerd tijdens de kraamtijd van vleermuizen. Daarnaast zijn twee bezoeken uitgevoerd tijdens de paartijd van vleermuizen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook de functie vliegroute en leefgebied onderzocht.

Met behulp van een batdetector D240x is de aanwezigheid van (kraam- zomer- of paar-) verblijfplaatsen van vleermuizen in het pand in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is de onderzoekslocatie twee uur lang onderzocht op verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen. Twee onderzoeksrondes hebben plaatsgevonden in de avonduren, na zonsondergang. Twee rondes zijn uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of Batsound. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksrondes vleermuizen

Bezoek	Datum (2019)	Starttijd	Weersomstandigheden	Aantal veldwerkers	Typen verblijfplaatsen
1	12 juni	21:00	Droog, 12°C, 3 Beaufort	6	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
2	18 juli	03:30	Droog, 15°C, 1 Beaufort	5	Kraam- en zomerverblijfplaatsen
3	20 augustus	21:45	Droog, helder, 13°C, 1 Beaufort	5	Paar- en zomerverblijfplaatsen
4	12 september	05:00	Droog, 13°C, 1 Beaufort	5	Paar- en zomerverblijfplaatsen

3.2 Huismussen

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd overeenkomstig de eisen uit de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie 2017). Deze schrijft voor dat er twee veldbezoeken moeten plaatsvinden in de periode van 1 april tot 20 juni. Deze veldbezoeken moeten tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst of 1 à 2 uur voor zonsondergang worden uitgevoerd bij droog weer.

Het doel van het nader onderzoek naar huismussen is het vaststellen of uitsluiten van jaarrond beschermde nestplaatsen van deze soort binnen het onderzoeksgebied. In geval er sprake is van nestelende huismussen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker om het exacte gedrag en de nestlocaties in detail te kunnen bepalen. Nestlocaties zijn vastgesteld op basis van nest indicerende

waarnemingen, zoals zingende mannetjes, bezoeken aan potentiële nestplaatsen, transport van nestmateriaal en transport van voedsel voor de jongen.

Het onderzoek naar huismussen heeft op de volgende data plaatsgevonden:

Tabel 3.2 Uitgevoerde onderzoeksronden huismus

Bezoek	Datum (2019)	Weersomstandigheden	Aantal veldwerkers
1	19 april 2019	Helder, 14°C, 1 Beaufort	1
2	7 mei 2019	Bewolkt, 10°C, 2 Beaufort	1

3.3 Gierzwaluw

Het doel van het nader onderzoek naar gierzwaluwen is het vaststellen of zo ja hoe het onderzoeksgebied gebruikt wordt door gierzwaluwen. In geval er sprake is van nestelende gierzwaluwen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Het onderzoek naar gierzwaluwen is uitgevoerd middels drie veldbezoeken in de avond (zie tabel 3.3) in de periode 1 juni – 15 juli, conform de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie 2017). Hierbij is het onderzoek gestart één uur voor zonsondergang.

Tijdens het onderzoek is ernaar gestreefd alle nestplaatsen exact vast te stellen door het noteren van in- of uitvliegende of roepende gierzwaluwen. Om het aantal nestplaatsen op voldoende betrouwbare wijze vast te stellen is de capaciteit aan onderzoekers aangepast aan de onderzoekslocatie. Hiermee wordt ervoor zorggedragen dat gedurende het onderzoek het gehele onderzoeksgebied steeds kon worden overzien.

Het onderzoek naar gierzwaluwen heeft op de volgende data plaatsgevonden:

Tabel 3.3 Uitgevoerde onderzoeksronden gierzwaluw

Bezoek	Datum (2019)	Weersomstandigheden	Aantal veldwerkers
1	12 juni 2019	Droog, 12°C, 3 Beaufort	1
2	25 juni 2019	Droog, 30°C, 1 Beaufort	1
3	16 juli 2019	Droog, 16°C, 1 Beaufort	1

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

4.1 Vleermuis

4.1.1 Verblijfplaatsen

Omdat er twee uitvliegende gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen op Meester P.J. Troelstrawei 2-0020 tijdens de eerste kraamronde, wordt geconcludeerd dat er een zomerverblijfplaats van deze soort aanwezig is op het genoemde adres. De exacte locaties van de verblijfplaats is op kaart weergegevens in figuur 4.1.

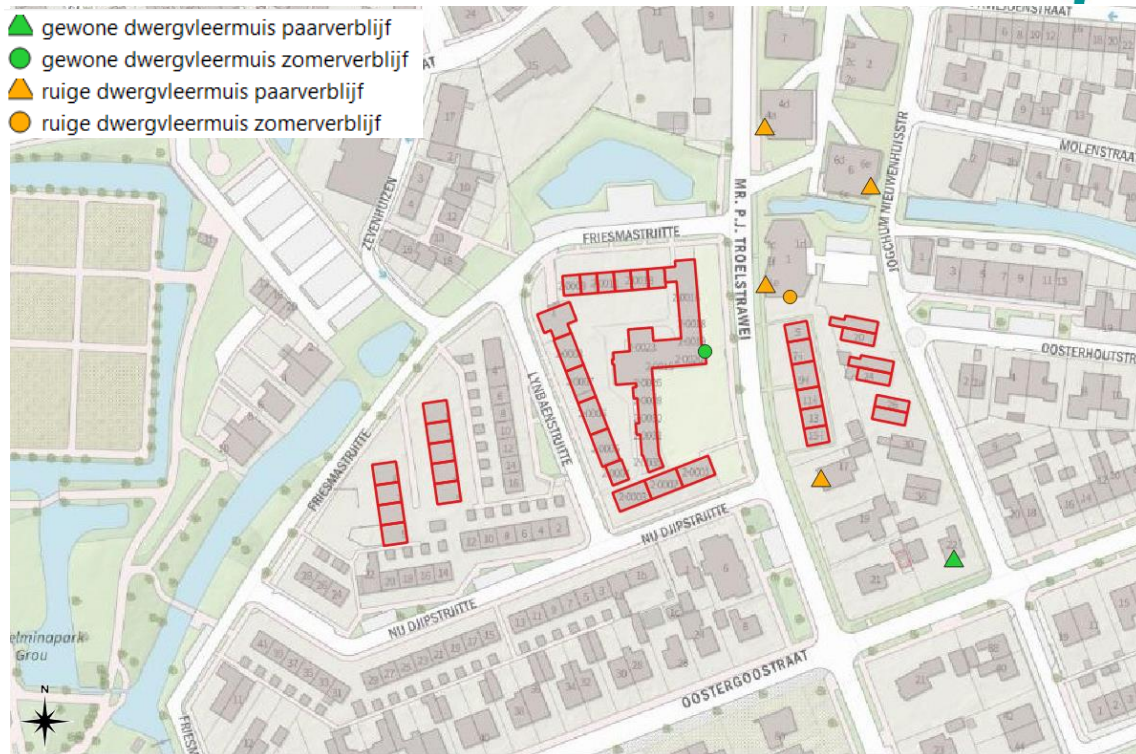
Vooraf de winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn moeilijk aan te tonen. Er mag zekerheidshalve vanuit gegaan worden dat een plek die als zomerverblijfplaats van een mannetje in gebruik is, tevens ook als winterverblijf wordt gebruikt. Plekken met een paarverblijfplaats of een kraamkolonie kunnen ook als winterverblijf gebruikt worden. Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis niet worden uitgesloten, omdat er een zomerverblijfplaats aanwezig is. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren.

Bij de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

In de nabije omgeving, maar buiten de onderzoekslocatie zijn meerdere waarnemingen van paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen aangetroffen. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat in de nabije buurt van de onderzoekslocatie meerdere woningen met voor vleermuizen geschikte verblijfolocaties aanwezig zijn voor vleermuizen.

Tabel 4.1 Veldbezoeken en waarnemingen vleermuizen

Bezoek	Adres	Waarneming	Soort verblijfplaats
1	Meester P.J. Troelstrawei 2-0020	2x uitvliegende gewone dwergvleermuizen tussen kantpan	zomerverblijfplaats
2	n.v.t.	Geen waarneming verblijfolocaties binnen plangebied	n.v.t.
3	n.v.t.	Geen waarneming verblijfolocaties binnen plangebied	n.v.t.
4	n.v.t.	Geen waarneming verblijfolocaties binnen plangebied	n.v.t.
5	n.v.t.	Geen waarneming verblijfolocaties binnen plangebied	n.v.t.



Figuur 4.1 Waarnemingen vleermuizen

4.1.2 Foerageergebied

De omgeving wordt in lage aantallen gewone en ruige dwergvleermuizen gebruikt als foerageergebied. Het gaat om dwergvleermuizen in de buurt die voor het invliegen of na het uitvliegen aan het jagen zijn. Gedurende de nacht is er weinig activiteit. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig in de vorm van tuinen en plantsoenen. Het gaat daarom niet om een essentieel foerageergebied.

4.1.3 Vliegroutes

Overvliegende dieren zijn in lage aantallen waargenomen. Er wordt daarom binnen of rond de onderzoekslocatie geen essentiële vliegroutes verwacht.

4.2 Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn meerdere nestplaatsen van huismussen waargenomen. Hierbij zijn zowel zingende mannetjes als bezoeken aan aanwezige nestplaatsen waargenomen. In totaal zijn er vijf nestplaatsen van huismussen aanwezig in het onderzoeksgebied. De nestplaatsen bevinden zich onder de eerste rij dakpannen van Meester P.J. Troelstrawei nummer 5, nummer 7, nummer 9, nummer 11 en nummer 2-0015.

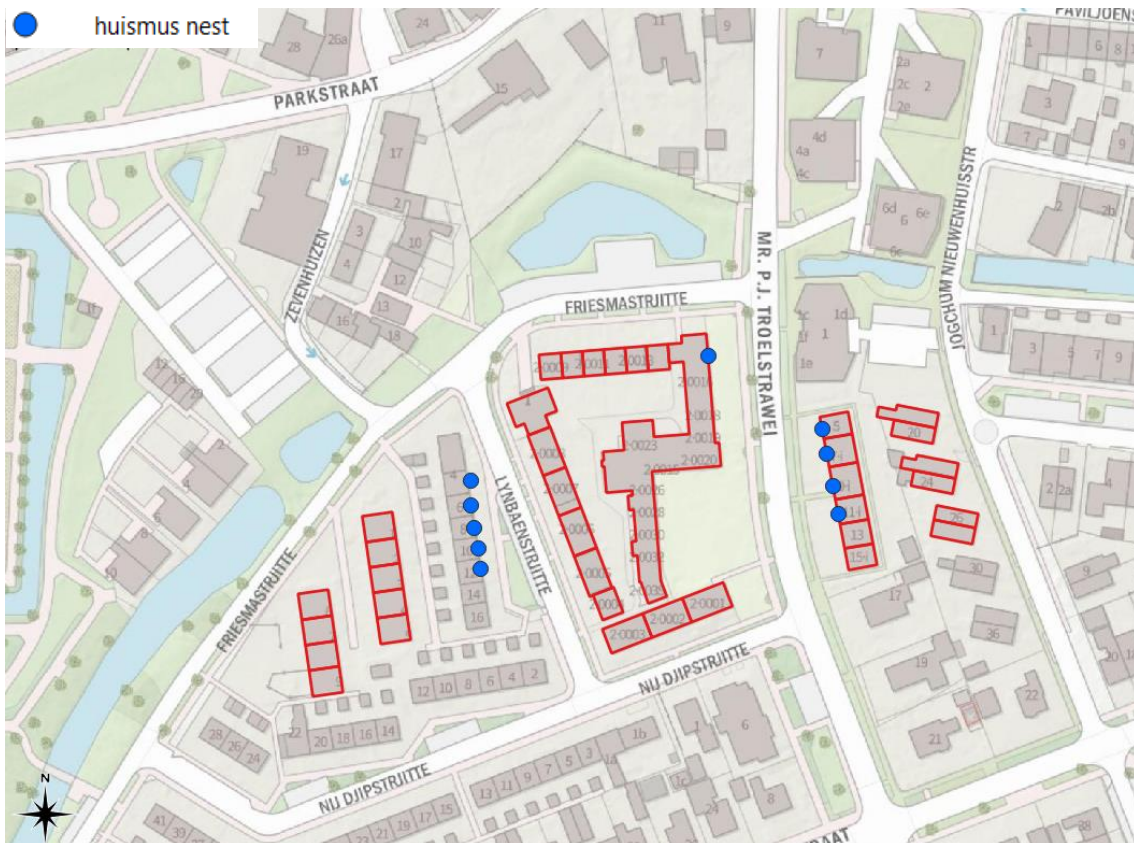
Bij de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, zijn geen nestplaatsen van huismussen aangetroffen.

Aan de Lynbaenstrjitte, in de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn nog vijf nestlocaties van huismus aangetroffen. Deze locaties vallen buiten het onderzoeksgebied.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.2. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4.2.

Tabel 4.2 Overzicht waarnemingen huismus

Bezoek	Adres	Locatie nestplaatsen
1	Meester P.J. Troelstrawei 5	1x Huismusnest onderste rij dakpan
2	Meester P.J. Troelstrawei 5	1x Huismusnest onderste rij dakpan
	Meester P.J. Troelstrawei 7	1x Huismusnest onderste rij dakpan
	Meester P.J. Troelstrawei 9	1x Huismusnest onderste rij dakpan
	Meester P.J. Troelstrawei 11	1x Huismusnest onderste rij dakpan
	Meester P.J. Troelstrawei 2-0015	1x Huismusnest onderste rij dakpan



Figuur 4.2. Waarnemingen nestlocaties huismus

Het onderzoeksgebied maakt geen deel uit van het foeragegebied van huismus. In de omgeving van de onderzoekslocatie is veel groen aanwezig. Dit gebied wordt niet aangetast tijdens de werkzaamheden. Essentieel foeragegebied voor de huismus wordt daarom niet aangetast.

4.3 Gierzwaluw

Tijdens het veldonderzoek zijn op diverse locaties in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Er wordt geconcludeerd dat er vijf nestplaatsen van gierzwaluw in het onderzoeksgebied aanwezig. Daarnaast zijn er in en direct rond de onderzoekslocatie circa dertig foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Een enkele vertoonden binding met de onderzochte panden. Naar verwachting heeft het overige deel een nestplaats in de woningen aan de Lynbaenstruite en de Nij Dijpstruite ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. Deze woningen zijn 2017 door Eco Reest onderzocht en hier

zijn hoge aantallen nestplaatsen aangetroffen¹. In de woningen aan de Lynbaenstrjitte, tegenover het onderzoeksgebied zijn ook dit jaar meerdere nestlocaties van gierzwaluw aangetroffen (zie figuur 4.3)

Bij de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, zijn geen nestplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.3. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4-3.

Tabel 4.3 Overzicht waarnemingen gierzwaluw

Bezoek	Adres	Locatie nestplaatsen
1	Friesmastrjitte 2-0013	1x Gierzwaluw nest 2 ^e nokpan links van de schoorsteen
2	Meester P.J. Troelstrawei 2-0024	1x Gierzwaluw nest losse gevelpan links van de schoorsteen
3	Meester P.J. Troelstrawei 9	1x Gierzwaluw nest voorzijde (3 gierzwaluwen)
	Meester P.J. Troelstrawei 2-0024	1x Gierzwaluw nest losse gevelpan links van de schoorsteen, 1x nestlocatie losse gevelpan rechts van de schoorsteen en 1x nestlocatie 2 ^e gevelpan vanaf onder rechts van schoorsteen



Figuur 4.3 Waarnemingen nestlocaties gierzwaluw (rode stip) ten opzichte van overige waarnemingen (huismusnest = blauwe stip, spreeuwennest = zwarte stip, zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis = groene stip, zomerverblijfplaats ruige dwergvleermuis = gele stip, paarverblijf gewone dwergvleermuis = groene driehoek, paarverblijfplaats ruige dwergvleermuis = gele driehoek).

¹ Nader onderzoek vleermuizen gierzwaluwen en huismussen ter plaatse van: de Nij Dijkstraatje en de Lynbaenstrjitte te Grou (projectnummer 161840). Eco Reest, 9 november 2017.

4.4 Overige waarnemingen

Tijdens het veldbezoek zijn binnen de onderzoekslocatie nesten van de spreeuw waargenomen op Meester P.J. Troelstrawei 2-0020. Alle broedvogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen dan niet worden verstoord. Nesten van spreeuw zijn tevens opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Dit houdt in dat onder bepaalde omstandigheden deze nesten toch jaarrond beschermd zijn. Gezien het aantal nestplaatsen binnen de onderzoekslocatie en de geschiktheid van de omgeving voor deze soort, is voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar en zijn deze nestplaatsen daarom niet jaarrond beschermd.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk vindt u de conclusies en aanbevelingen die uit de resultaten van de veldbezoeken voortvloeien, per soort(groep).

5.1 Functie van het plangebied per soort(groep)

5.1.1 Vleermuizen

Bij de voorgenomen werkzaamheden in fase 4 en 5 wordt een overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen. Uit de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek komt naar voren dat er een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen de onderzoekslocatie aanwezig is. De locatie van deze verblijfplaats bevindt zich aan de Meester P.J. Troelstrawei 2-0020. De invliegopening is bij de onderste kantpan.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, wordt geen overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

In het overige deel van onderzoeksterrein zijn alleen foeragerende of doortrekkende vleermuizen waargenomen. Gezien de lage aantallen gaat het hier niet om een essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes. Bovendien zijn in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig.

5.1.2 Huismussen

Bij de voorgenomen werkzaamheden in fase 4 en 5 wordt een overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van huismussen. Uit het huismussenonderzoek is gebleken dat er diverse broedgevallen van huismussen aanwezig zijn. Het gaat om vijf nestplaatsen van huismus ter plaatse van Meester P.J. Troelstrawei nummer 5, nummer 7, nummer 9, nummer 11 en nummer 2-0015. De nestplaatsen bevinden zich onder de eerste rij dakpannen.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, wordt geen overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van huismussen.

5.1.3 Gierzwaluwen

Bij de voorgenomen werkzaamheden in fase 4 en 5 wordt een overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van gierzwaluwen. Van tenminste vijf locaties binnen het onderzoeksgebied is vastgesteld dat deze functioneren als nestgelegenheid. Ter plaatse zijn in- en uitvliegende gierzwaluwen waargenomen die de nesten bezoeken. Hieruit wordt geconcludeerd dat de nesten opgroeiende jongen bevatten.

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden aan de twee woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9 die in fase 3 zijn opgenomen, wordt geen overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van gierzwaluwen.

5.1.4 Spreeuw

Er is een nest aangetroffen van de spreeuw. Nesten van spreeuw zijn tevens opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Dit houdt in dat onder bepaalde omstandigheden deze nesten toch jaarrond beschermd zijn. Gezien het aantal nestplaatsen binnen de onderzoekslocatie en de geschiktheid van de omgeving voor deze soort, is voldoende alternatieve

nestgelegenheid beschikbaar en zijn deze nestplaatsen daarom niet jaarrond beschermd. Echter, het nest van spreeuw is wel beschermd zolang er in gebroed wordt of nog jongen in aanwezig zijn.

5.2 Vervolgstappen

5.2.1 Ontheffing

Bij de woningblokken ter plaatse van Friesmastrjitte 1 tot en met 9, die in fase 3 zijn opgenomen en in 2020 worden gesloopt, wordt geen overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het slopen van deze twee woningblokken is daarom niet noodzakelijk. Voor de overige woningblokken die in fase 4 en 5 zijn opgenomen, wordt wel een overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Voor het wegnemen of verstoren van een functionele verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en nestplaatsen van huismus en gierzwaluw is wettelijk gezien een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Gedeputeerde Staten kan onder Artikel 3.3 lid 4 en Artikel 3.8 lid 5 een ontheffing verlenen “in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”, in het geval er geen andere bevredigende oplossing is én de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (art. 3.3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 3.8).

Om een ontheffing te verkrijgen moet bij de aanvraag een activiteitenplan meegestuurd worden, waarin wordt beschreven hoe elke verblijfplaats die komt vervallen gecompenseerd te wordt en hoe bij de uitvoer van de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van de beschermde soorten.

De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van de provincie ten aanzien van de Wet natuurbescherming is 13 weken, met een mogelijkheid tot verlenging van 7 weken. Gezien de lange afhandeltijd en de tijd die nodig is als gewenningsperiode of voor een op kwetsbare periodes aangepaste planning, wordt geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen.

5.2.2 Mitigerende maatregelen

Voor verblijfplaatsen van vleermuizen geldt dat er alternatieve verblijfplaatsen moeten worden aangeboden als de huidige verblijfplaatsen worden aangetast. Ook voor nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen geldt dat er alternatieve nestplaatsen moeten worden aangeboden als de huidige nestplaatsen worden aangetast. Deze alternatieve nest- of verblijfplaatsen moeten tijdig voor de werkzaamheden worden aangeboden, omdat er rekening gehouden moet worden met een gewenningsperiode.

De concrete uitwerking van de benodigde mitigerende maatregelen vindt plaats in een activiteitenplan. Binnen de Wet natuurbescherming is het vereist dat de werkzaamheden plaats vinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Deze geeft, in overleg met de opdrachtgever, aan waar zich geschikte locaties bevinden voor het plaatsen van alternatieve voorzieningen. Tevens adviseert deze in eventuele maatregelen die nodig zijn voor aanvang of tijdens

het project. Hierbij moet gedacht worden aan de planning van het werk, bijvoorbeeld om kwetsbare periodes te ontzien en om rekening te houden met de gewenningstijd die nodig is voor alternatieve verblijfplaatsen. Ook dienen de woningen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt te worden gemaakt voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Dit mag pas na ontvangst van de ontheffing.

5.2.3 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

5.3 Samenvatting

Bij de voorgenomen werkzaamheden in fase 4 en 5 wordt er een overtreding verwacht op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden worden nestplaatsen van de huismus en gierzwaluw of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetast. Dit is een overtreding van de Wet natuurbescherming. Hierom is een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

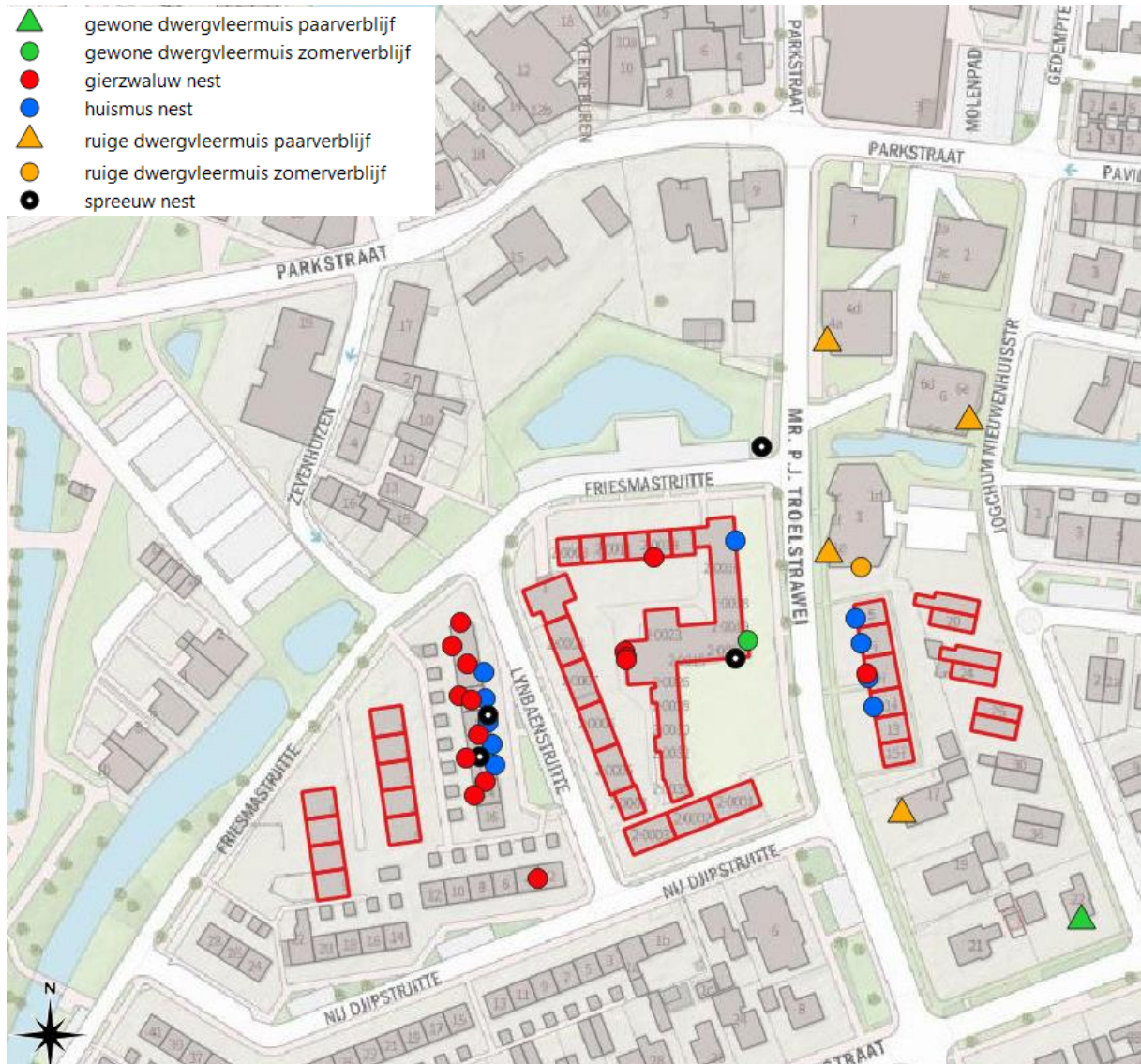
Binnen de Wet natuurbescherming is het noodzakelijk voor deze soorten alternatieve voorzieningen aan te bieden. Tevens zijn er, afhankelijk van de planning van het project zeer waarschijnlijk tijdelijke voorzieningen nodig. Uitwerking van deze maatregelen vindt plaats in een activiteitenplan.

Tevens zijn in het gebied enkele algemene en licht beschermde soorten aanwezig. Deze soorten vallen onder tabel 1, waarvoor bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling geldt. Voor deze soorten en soorten die niet beschermd zijn, blijft te allen tijde de zorgplicht wel gelden.

Onderstaande tabel en figuur geeft een overzicht van de resultaten.

Tabel 5.1 Samenvatting van de resultaten

Adres	Resultaat	Planning	Ontheffing nodig	Maatregelen nodig bij
Meester P. J. Troelstrawei 5	1x huismusnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 7	1x huismusnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 9	1x huismusnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
	1x gierzwaluwnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 11	1x huismusnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 2-0013	1x gierzwaluwnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 2-0015	1x huismusnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
Meester P. J. Troelstrawei 2-0020	1x zomerverblijf gewone dwergvleermuis	2022	Ja	sloopwerkzaamheden
	1x spreekuwnest	2022	Nee	geen maatregelen, mits het nest buiten het broedseizoen wordt verwijderd
Meester P. J. Troelstrawei 2-0024	3x gierzwaluwnest	2022	Ja	sloopwerkzaamheden



5.4 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV
 M. Vos

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

BIJ12 (2017). Kennisdokument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdokument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdokument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdokument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): *Vleermuizen; Alle soorten van Europa en noordwest-Afrika*, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Soortenstandaard Gierzwaluw, versie 2.0, december 2014

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Soortenstandaard Huismus, versie 2.0., december 2014

Wortelboer, R. 2015. Gierzwaluwen nader bekeken: tien jaar waarnemingen met camera's bij nesten. *Limosa* 88 (2015): 57-73

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017

Websites

www.BIJ12.nl

www.NDFF.nl²

www.natuurloket.nl

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.zoogdierenatlas.nl

www.zoogdierverseniging.nl

² In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

BIJLAGE 1

NADERE INFORMATIE WETGEVING

Natuurwetgeving

In Nederland is de bescherming van soorten sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken met een ontheffing of een vrijstelling. Binnen de Wet natuurbescherming wordt bij ruimtelijke ingrepen onderscheid gemaakt tussen Europees beschermde soorten (artikel 3.5 soorten) en nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 soorten). De lijst Europees beschermde soorten bestaat uit soorten die genoemd zijn in:

- Habitat Richtlijn bijlage IV onderdeel a
- Bijlage 2 verdrag van Bern
- Bijlage 1 verdrag van Bonn

Vogels

Ten aanzien van vogels is in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het volgende opgenomen:

- Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te storen.

Verstoren mag wel indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Bovenstaande houdt in dat de nesten van alle inheemse soorten tijdens het broedseizoen zijn beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels is een ontheffing nodig. Net als onder de Flora- en faunawet, zijn nestplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van de boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Overige Europees beschermde soorten

Voor overige Europees beschermde soorten (uit bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn) is artikel 3.5 van toepassing. Volgens dit artikel is het verboden Europees beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- opzettelijk te verstoren;
- eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Overige nationaal beschermde soorten

In de Wet natuurbescherming is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 3.10 van deze wet van toepassing. Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming houdt in dat het verboden is nationaal beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies beslissen zelf voor welke soorten van deze lijst een vrijstelling geldt.

De provincie waar de ingreep plaatsvindt is in de meeste gevallen het bevoegd gezag.